

PSALMEN OVER DE SCHEPPING

1.

De schepping van hemel en aarde staat in de Schrift vermeld als één van de grote daden van God. Die bewondering heeft meerdere kanten. Op de eerste plaats is de schepping als het ware de handtekening van God, dit heeft God gemaakt, en zo krijg je dus de maker ook enigszins in beeld. Die krijg je zeker in beeld als je weet, dat de mens geschapen is naar het beeld van God. In de schepping, in de ontmoeting met mensen is er sprake van een glimp van God. Maar daarnaast is er ook bewondering voor de bijna niet te vatten grootsheid, groeikracht van de schepping, van bijna onzichtbaar klein tot onmetelijk groot. Niet te vatten. Geen wonder, dat de maker van dit alles ook niet te vatten is, niet in beelden, niet in woorden. Maar het wordt wel geprobeerd. Omdat de mens het niet laten kan zijn verwondering en bewondering uit te spreken en uit te zingen.

Het mooiste gedicht in de Schrift over de schepping staat volgens mij niet in het Boek van de Psalmen. Daarvoor moeten we zijn helemaal aan het begin van de Schrift, in Genesis hoofdstuk 1. Dat epos met zijn prachtige kadans ‘God sprak’, ‘God maakte’, ‘God riep’ en dan nog ‘God zag: het was goed’. En dat refrein: ‘Het werd avond, het werd morgen, de zoveelste dag’. Dat is uitgebalanceerde, schitterende poëzie.

Lezen we in Genesis 1 in poëzievorm het verhaal van de schepping, in de Psalmen klinkt vooral hoe de gelovige mens de schepping beleeft en meestal is dat in een lofzang. ‘Onze hulp is de naam van de Levende die hemel en aarde gemaakt heeft’ klinkt het bij herhaling. Dat is niet alleen lof voor het werk van de schepping, ooit, lang geleden, maar dat is bewondering voor het gegeven dat God nog dagelijks omziet naar zijn schepping en zijn schepsels. Dat ‘onze hulp’ is dus werkelijk hulp die nog steeds gebeurt aan ons.

Wat in de schepping gebeurt is dat God chaos omvormt tot orde. Dat gebeurt in Tien Woorden, er staat tien keer: God sprak. Dat rijmt dus met de Tien Woorden die klinken vanaf de Sinaï en die ook orde scheppen in het leven van mensen. Die koppeling van schepping en Sinaï zien we op zijn mooist in Psalm 19. Als u hem leest, zult u zien dat eigenlijk twee verschillende psalmen als het ware aan elkaar geplakt zijn. Het begint met een loflied op de schepping en dan ineens gaat het over de Tora in een totaal andere stijl.

Maar beide bezingen het einde van de chaos. Nu is er orde, aarde is bewoonbaar, leefbaar.

Nog een paar dingen over Psalm 19:

- een van de kenmerken van de poëzie van de psalmen is het parallellisme: een vers bestaat uit twee regels en de tweede regels herhaalt de eerste, maar dan met andere woorden; soms is de tweede regel juist het tegendeel van de eerste.
- In vers 5 komt de zon op. De meeste commentaren zijn het erover eens dat de passage van vers 5b-7 oorspronkelijk uit Egypte komt; daar is de zon god en het is de zon die zorgt voor orde en ook voor de rechtspraak. Maar de zon is niet zomaar in de psalm terecht gekomen. Vers 5b begint nadrukkelijk met ‘Hij’, de Levende dus’. Die heeft de zon een plek gegeven, die heeft dus het initiatief.

PSALM 19

1. Voor de koorleider; een psalm van David.
2. De hemel verhaalt van de glorie van God,
dit is werk van zijn handen, verkondigt het firmament.
3. Als een lopend vuur van dag tot dag,
als nieuws gaat het van nacht tot nacht.
4. Geen spreken, het gaat zonder woorden,
wat gezegd wordt, is niet te horen.
5. Het gonst rond over heel de aarde,
tot de verste horizon dringt het door.
Hij zette daar een tent op voor de zon;
6. die komt op als een bruidegom uit zijn bruidsvertrek,
stralend als een held die begint aan zijn tocht;
7. vanaf de rand van de hemel komt hij op,
hij maakt een baan tot aan de einder,
niets blijft verborgen voor zijn gloed.
8. De Tora van de Levende is onkreukbaar,
brengt een mens weer tot leven;
de voorschriften van de Levende zijn betrouwbaar,
maken simpele zielen wijs;
9. de bepalingen van de Levende zijn rechtvaardig,
hartverwarmend;
het gebod van de Levende is helder,
licht voor je ogen;
10. het ontzag voor de Levende is smetteloos,
blijft altijd bestaan;
de leefregels van de Levende zijn betrouwbaar,
vormen één rechtvaardig geheel:
11. ze zijn kostbaarder dan puur goud,
dan alle edele metalen,
zoeter zijn ze dan honing,
dan honing van de raat.
12. Voor je dienaar zijn ze een waarschuwing,
als je ernaar handelt, heb je er veel baat bij.
13. Wat fout is, wie kan het onderscheiden?
Bewaar me voor verborgen kwaad!
14. Bespaar je dienaar ook patsers,
laat ze me nooit de baas worden!
Dan kan ik onkreukbaar zijn,
dan kan ik nooit in de fout gaan.
15. Mogen ze goed overkomen
de woorden uit mijn mond,
de overwegingen in mijn hart,
voor jouw gelaat, Jij,
mijn rots, mijn bevrijder!

2.

Ik neem met u een paar psalmen door. Ik heb ze zo gekozen, dat steeds een ander aspect van de schepping aan bod komt. Om te beginnen Psalm 8. Dat is overigens een goed voorbeeld van een psalm die zeker gezongen is. In het opschrift lezen we: ‘voor de koorleider’ en de gittit die in het opschrift staat is waarschijnlijk een muziekinstrument en de psalm heeft ook nog een duidelijk refrein, in vers 2 en vers 10.

Psalm 8 is een lofzang, een hymne. Meestal begint een hymne met een uitnodiging of aansporing om God te loven. Dat doet Psalm 8 niet. Die begint met het refrein. ‘Machtige, machtig je naam’.

PSALM 8

1. Voor de koorleider; op de gittit; een psalm van David.
2. JIJ, onze machtige,
machtig is je naam
wereldwijd!
Jij, je macht klinkt als een lied
tot hoog in de hemel,
3. je kracht steunt stevig
op stemmen van kinderen en zuigelingen.
Zo ga je in tegen je belagers,
zo snoer je de mond van de vijand
en van ieder die loert op wraak.
4. Zie ik je hemel,
het werk van je vingers,
de maan en de sterren, door jou op hun plaats gezet:
5. wat is dan een mensje,
dat je aan hem denkt,
een mensenkind,
dat jij je bekommert om hem?
6. Toch maakte je hem bijna goddelijk,
omkranst met glans en glorie;
7. je maakte hem meester van het werk van je handen,
alles legde je neer aan zijn voeten:
8. schapen, runderen, alles,
ook de dieren van het veld,
9. de vogels aan de hemel en de vissen in de zee,
al wat de zeeën doorkruist.
10. JIJ, onze machtige,
machtig is je naam
wereldwijd!

‘Je macht’, zo zingt de psalm, ‘klinkt als een lied tot hoog in de hemel’. Dat geeft als het ware de route aan die dit gezang aflegt. Het begint bij de stem van mensen. Die gaan zingen. Hun gezang reikt tot hoog in de hemel. En dan daalt het neer. Vanaf de hemel, naar de maan, de sterren, de aarde, de mens, de dieren om dan uiteindelijk te eindigen in vers 9 in de zee. Een hymne die loopt van heel hoog tot diep in de zee.

Bijzonder aan Psalm 8 is het spel tussen groot en klein. We kennen dat ongetwijfeld uit de Bijbel, zeker ook uit de preken van Jezus van Nazareth: wie zich verheft zal vernederd worden, etc. En dat wordt in Psalm 8 op een unieke wijze uitgezongen. ‘Jouw macht’, waarmee deze psalm begon, dat is de macht die rondzingt over de hele aarde, die de aarde en alles heeft geschapen en die de aarde nog steeds beheert met alle macht; die macht steunt op stemmen van kinderen en zuigelingen. Die macht steunt dus op machteloosheid. Dus niet op wapens en wagens en paarden en zo. Nee, de mond van vijanden wordt gesnoerd door stemmen van kinderen en zuigelingen.

Dan kijk ik omhoog. Ik zie de hemel. De maan, de sterren, door jou op hun plaats gezet. En daar sta ik, een mensje. Wat is het eigenlijk? Wat stelt het nou eigenlijk voor? Onooglijk klein vergeleken met dat machtig grote heelal, daar sta ik dan met mijn, pak weg 1 meter 70, 1 meter 80 misschien. Toch wel merkwaardig, God, dat je voor zo’n mensje oog hebt.

Hetzelfde woord ‘mensje’ vinden we in het boek Job (7:17), ook met dezelfde vraag: God, waarom acht jij een mensje zo hoog, waarom toch al die aandacht voor hem? Toch, vervolgt de psalm, maakte jij dat mensje bijna goddelijk. Daar gaan we weer: van heel klein naar heel groot. Bijna goddelijk, met glans en glorie omkranst. En de schepping, het werk van je handen, dat gaf je in handen van die mensjes. Je legde het aan zijn voeten neer. Nou, dat betekent, dat je de macht gegeven is, de verantwoordelijkheid, de wereld ligt letterlijk en figuurlijk aan je voeten.

Groot en klein, liever gezegd, bovenmatig groot en nietig klein lopen hier dwars door elkaar. Het is bijna een spel.

Nog iets opvallends in deze psalm: maan en sterren worden genoemd, en niet de zon. Meestal gaat men ervan uit dat dit lied vanuit de nacht wordt gezongen, als de mens zich klein weet, als het donker is, duister, hij misschien ook de weg door het leven niet zo goed weet. Als hij zich echt een mensje voelt, die het allemaal niet aankan. En die zich al zingend beseft dat hem ontzettend veel in handen is gegeven, zomaar. Dat hij zich dus niet klein hoeft te voelen. Want de Levende geeft hem wat hij nodig heeft.

3.

Bezingt Psalm 8 met verbazing het werk van de schepping en de verantwoordelijkheid die de mens heeft gekregen. Psalm 104 zingt uit dat de Levende een zegen is. Daarmee opent de psalm in vers 1 en sluit ermee af in vers 35. Het is als het ware het touwtje dat de psalm bij elkaar bindt en het geeft meteen het thema aan. De Levende is een zegen. Nu niet vanwege dat enorme werk van de schepping, maar omdat de Levende alles goed laat verlopen. En dat doet God met speels gemak. Elementen waar de mensen tegenop moeten tornen, heeft de Levende helemaal in de hand en hij gebruikt ze zoals hij dat wil. Het is bijna humor. Licht gebruikt God als mantel, wolken als voertuig, stormen maakt hij tot boden, vlamvend vuur tot zijn knecht. God is niet alleen de schepper, de hele schepping is vervuld van zijn bezig zijn. En alles is werkelijk perfect georganiseerd. Hoe dat met al die dieren gaat, geweldig, ze zoeken hun voedsel in de nacht en gaan slapen, dan kan de mens veilig opstaan om naar het werk te gaan.

PSALM 104

1. Ziel in mij, zeg: de LEVENDE is een zegen!
Mijn God, je bent groots,
bekleed met glans en glorie.
2. Die het licht om zich plooit als een mantel,
die de hemel uitspant als een tent.

3. Die in het water zijn zalen fundeert,
die de wolken als voertuig gebruikt,
die gaat op de vleugels van de wind,
4. die stormen maakt tot zijn boden,
vlammend vuur tot zijn knecht.
5. Hij heeft de aarde gegrondvest op haar pijlers,
nooit wankelt zij, nu niet en nooit.
6. Je bedekte haar met de oerzee als met een kleed.
Tot boven de bergen stond het water,
7. één schreeuw van jou en het was gevlogen,
maakte dat het weg kwam voor de stem van je donder;
8. zo rezen de bergen, zonken de dalen
op de plaats die jij had bepaald.
9. Jij stelde paal en perk aan het water,
nooit treedt het buiten zijn oevers,
nooit meer zal het de hele aarde bedekken.
10. Jij, die bronnen leidt naar de beken,
tussen de bergen vinden ze hun loop,
11. ze geven de dieren van het veld te drinken,
wilde ezels lessen er hun dorst.
12. Daar boven wonen de vogels van de hemel,
tussen de takken zingen ze erop los.
13. Die vanuit je zalen de bergen water geeft,
door jouw toedoen draagt de aarde vrucht.
14. Die voor het vee gras laat groeien,
voor de mens gewas dat hij kan verbouwen
om brood te oogsten uit de aarde
15. en wijn die mensen blij maakt van hart
en olie die het gelaat doet glanzen
en brood dat een hartversterking is.
16. De bomen van de LEVENDE doen zich volop te goed,
de ceders van Libanon die hij geplant heeft,
17. waarin vogels nesten:
de ooievaar, thuis in de toppen van de bomen.
18. De bergen zijn voor de steenbokken,
voor de klipdas bieden de kloven onderdak.
19. Die de maan heeft gemaakt voor vaste getijden,
de zon, die weet wanneer hij onder moet gaan.
20. Jij zorgt dat het donker wordt en het wordt nacht;
dan komen alle dieren in het bos tot leven:
21. jonge leeuwen brullen om prooi,
eisen van God hun voedsel;
22. komt de zon op, ze trekken zich terug,
leggen zich neer in hun holen.
23. Dan staat de mens op en gaat aan het werk,
zijn dagtaak tot de avond.
24. Je hebt zoveel gedaan, JIJ!
Alles heb je met beleid gedaan,
de aarde is vol van wat jij geschapen hebt.
25. De zee, groot, wijd uitgestrekt,

- met eindeloos veel leven daarin,
kleine en grote dieren.
26. Waar schepen hun weg gaan
is de draak die jij gemaakt hebt om daar te spelen.
27. Zij allemaal rekenen op jou,
dat je ze op tijd hun voedsel geeft.
28. Jij geeft het hun, zij nemen het;
jij opent je hand, zij doen zich te goed.
29. Jij verbergt je gelaat, ze zijn uit hun doen;
jij ontnemt hun de geest, ze gaan dood
en worden weer stof.
30. Jij geeft ze je geest, ze zijn geschapen
en je maakt het gelaat van de aarde als nieuw.
31. Laat de grootsheid van de LEVENDE bestaan, nu en altijd.
Moge de LEVENDE plezier hebben van alles wat hij doet:
32. als hij kijkt naar de aarde, siddert ze,
raakt hij de bergen aan, ze staan vol rook!
33. Zolang ik leef wil ik zingen voor de LEVENDE,
zolang ik besta psalmen zingen voor mijn God.
34. Dat het God goed doet van mij iets te horen!
Ik, ik verheug me in de LEVENDE.
35. Waren zondaars toch maar van de aarde verdwenen,
slechte mensen, waren die er maar niet meer!
Ziel in mij, zeg: de LEVENDE is een zegen.
Zing voor hem!

Het is bijna ontroerend om te lezen, te zingen, met hoeveel gemak, souplesse God met zijn schepping omgaat. Beelden die niet alleen gezag en macht, maar tegelijkertijd ook grote rust en veiligheid uitstralen.. Bijvoorbeeld vers 2: ‘Die het licht om zich plooit als een mantel’. Het licht, het allereerste scheppingswoord zit God als gegoten, het is echt zijn pakkie aan, zou je kunnen zeggen. De hemel uitspant als een tent. Dat oneindige heelal met zon, maan en sterren, gewoon even neerzetten als een tent, waar je kunt rusten, veilige plek voor onderweg. En toen het volk in de woestijn 40 jaar onderweg was, toen was de Levende ook aanwezig in de tent met de Ark van het Verbond. En verder dat beschrijven van het wonder van de natuur. Hoe het water zijn weg vindt, hoe het gras groeit, zodat het vee ervan kan eten. De hele schepping kan rekenen op de Levende. Een enorm gevoel van veiligheid, het staat er in vers 27 en 28: Zij kunnen allemaal rekenen op jou, dat je ze op tijd hun voedsel heeft. En dan, in een mooie kadans: jij geeft, zij nemen, jij opent je hand, zij doen zich te goed. En ook het tegendeel: Jij verbergt je gelaat, ze zijn uit hun doen, jij ontnemt hun de geest, ze gaan dood. Jij geeft ze je geest, ze zijn geschapen. Is het dan allemaal alleen maar mooi op aarde? Nee. En dat weet ook deze psalm. Die uitgebreid de lof uitzingt, maar die dan toch aan het einde, in vers 35, ook nog even een verzuchting moet slaken: ‘waren de zondaars toch maar van de aarde verdwenen, slechte mensen, waren die er maar niet meer . Bijna alsof er na die hele lange lofzang staat: ja, zo zou het kunnen zijn, een hemel op aarde, nieuwe hemel, nieuwe aarde, een paradijs als in den beginne, ja, zo is de aarde bedoeld. Maar ach, de werkelijkheid is zo vaak anders.

Dat slot is ook typerend voor de psalmen. Ze zijn bijna nooit eenduidig. Bijna nooit alleen maar lof, of alleen maar klacht. Ze zijn uit het leven gegrepen. En al zijn ze dan in hun uitroepen wel eens ongenueanceerd, de nuance komt maar al te vaak meteen daarna.

4.

Psalm 139 bezingt ook God als schepper, maar nu als de schepper van mij. Ik ben door God geschapen. Niet zo maar gemaakt, maar met hart en ziel, zodat God helemaal in mij is, mij kent door en door. Psalm 139 is niet zomaar een danklied. dank voor het leven, voor het bestaan, maar wordt bijna stil in een soort van mystieke eenwording en dat leidt dan tot een gevoel van grote veiligheid en vertrouwen.

PSALM 139

1. Voor de koorleider; van David; een psalm.

- Jij,
je doorziet mij en weet van mij,
2. je weet van mijn zitten en staan,
je weet allang wat ik denk.
3. Mijn gaan en mijn staan volg je op de voet,
mijn doen en laten zijn je vertrouwd.
4. Ligt er een woord op mijn tong,
je weet het al, JIJ, je weet alles.
5. Achter mij, voor mij, je omringt me,
je legt je hand op mij.
6. Te gek voor woorden, niet te begrijpen,
ik snap het écht niet.
7. Waarheen gaan buiten jou om?
Waarheen om je gelaat te ontlopen?
8. Ben ik in de wolken, jij bent er.
Zit ik dood aan de grond, jij bent daar.
9. Vlieg ik met vleugels van morgenrood,
zoek mijn heil voorbij de verste zee,
10. ook daar ben ik binnen jouw bereik,
ook daar heb je me in de hand.
11. Zou ik zeggen: 'Duisternis omhul me,
laat nacht het licht zijn om me heen',
12. ook duisternis verduistert niets voor jou,
nacht is voor jou even licht als dag;
licht of donker, dat maakt jou niet uit.
13. Jij bent het die mijn nieren vormde,
me gestalte gaf in de schoot van mijn moeder!
14. Danken wil ik je daarvoor
dat ik zo'n ontzagwekkend wonder ben.
Wonderbaarlijk wat uit jouw handen komt,
ik weet dat maar al te goed.
15. Mijn lijf en leden kende je al,
toen ik werd gemaakt in het verborgene,
geboetseerd in het diepst van de aarde.
16. Ik was nog niet eens een mensje,
jouw ogen zagen mij.

- En in je boek stonden ze,
de dagen die zouden komen,
al lagen ze nog ver in de toekomst.
17. En voor mij, Machtige, zijn jouw gedachten niet te vatten,
overstelpend in aantal!
 18. Ik wil ze tellen, het is meer dan al het zand van de wereld!
Ik word wakker, nog steeds ben ik bij jou.
 19. O God, maak een eind aan slechte mensen:
'Jullie met bloed aan je handen, weg van mij!'
 20. Zij, met al hun intriges tegen jou,
ze beelden zich in jouw tegenstrever te zijn.
 21. Zou ik niet haten die jou haten, JIJ,
niet walgen van hen die opstaan tegen jou?
 22. Ik haat ze met alle haat die in mij is,
mijn eigen vijanden zijn het.
 23. Doorzie mij, LEVENDE, ken mijn hart,
toets mij, weet mijn gedachten,
 24. kijk of ik niet afwijk van de rechte weg,
leid me voort op de aloude weg!

Het scheppingsverhaal vertelt, dat de mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. In Psalm 139 gaat dat nog een stap verder. Bij wijze van spreken is niet alleen de buitenkant van de mens, maar ook de binnenkant het werk van God. God doordeesemt ons helemaal, kent ons door en door. En dat is niet bedreigend, integendeel, het geeft een enorm gevoel van veiligheid.

Vers 1-5: van alle kanten ben ik gekend. Niet het bedreigende oog van 'God ziet u, dit is een gekend zijn in liefde. Er wordt van mij gehouden en die liefde is als het ware een laag van bescherming om mij heen.

vers 6-12: Overall is God. Er is geen ontkomen aan. Maar ook nu, niet een bedreiging, maar een bescherming. Hoe duister het in mij ook is, God is bij me. Zie ik niets meer, God ziet nog steeds.

vers 13-16: Ik ben geschapen door God. God heeft mij vorm gegeven, van buiten en van binnen. Het 'mensje' in vers 16 kwamen we ook al tegen in psalm 8 en ook in Job 7:17.

Vers 17-18: Het is onbegrijpelijk, niet te vatten. Het is een herhaling van vers 6.

Vers 19: de andere kant. Het is allemaal prachtig, zoals ieder mens is geschapen, gekend is. Toch is de werkelijkheid anders.

Dan wordt de lofzang opeens eens klagend gebed: maak een einde aan slechte mensen, ik haat die jou haten.

Vers 23-24 is het slotgebed: in het begin was het: Jij doorziet mij, nu is het: doe dat dan ook, houd me op de goede weg. Het is, zoals vaker in de psalmen, steeds een cirkel: je spreekt je geloof, je vertrouwen uit, maar het moet toch steeds waargemaakt worden. Het mag dan allemaal prachtig zijn, in het leven is niets zeker. Geef me dat gevoel van veiligheid, geborgenheid, gekend zijn, een leven lang.

7.

Het Boek van de Psalmen sluit af met vijf halleluja-Psalmen. Ik heb dat vertaald met 'Zing voor hem'. Het is steeds de opening en de afsluiting van de psalm, het touwtje eromheen, het is dus een loflied, dat gezongen en meegezongen moet worden.

Er zit in die vijf laatste psalmen van het boek een stijgende lijn. In Psalm 146 komt ook nog deze wereld ter sprake die niet altijd even goed is. Vers 3 nog even de les en de aansporing, zoek het niet bij mensen met macht, mensen geven de geest en worden weer stof en alles wat hij van plan

was verwaait in de wind. (zie Psalm 1) Nee, zegt vers 5, gelukkig ben je met de God van Jakob als hulp. Alweer dat 'gelukkig', de opening van het Boek van de Psalmen en regelmatig terugkerend. Dat gelukkig staat hier duidelijk tegenover de mensen met macht.

PSALM 146

1. Zing voor hem!
Zing met hart en ziel voor de Levende!
2. Mijn leven lang zal ik zingen voor de Levende,
psalmen zingen voor mijn God zolang ik leef.
3. Zoek geen houvast bij mensen met macht,
bij een mens die je niet bevrijden kan.
4. Geeft hij de geest, hij wordt weer stof,
en wat hij beraamt verwaait in de wind.
5. Gelukkig ben je met de God van Jakob als hulp,
als je hoop is gevestigd op de Levende, je God.
6. Die hemel en aarde gemaakt heeft,
de zee en al wat erin is,
die trouw blijft altijd en eeuwig,
7. die recht doet aan verdrukten,
die brood geeft aan wie honger heeft.
De Levende maakt los wie geboeid is,
8. de Levende geeft licht aan wie blind is,
de Levende richt op wie gebukt gaat,
de Levende houdt van wie rechtvaardig is,
9. de Levende beschermt de vreemdeling,
weduwe en wees staat hij bij.
Maar slechte mensen zet hij op een dwaalspoor.
10. Koning blijft de Levende, altijd en eeuwig,
jouw God, Sion, van geslacht op geslacht.
Zing voor hem!

Psalm 146 is eigenlijk een soort les, een leerhuis, gegoten in een lied. Hier staat dat al je doen en laten gericht moet zijn op de Levende. Maar, zo zegt het boek van de Schepping, wij zijn geschapen naar het beeld van God. Dus wat er staat vanaf vers 7, dat is niet alleen bewondering voor God, maar dat is wat de mens te doen staat. En, zo zegt de Psalm in vers 5, de God van Jakob is daarbij je hulp en je zult gelukkig zijn. Het woord gelukkig, waarmee in psalm 1 het hele boek opent. Wij mensen zijn op zoek naar geluk. Maar, zo zegt de Schrift, soms weten we niet goed waar we het zoeken moeten., Nou, dat staat in vers 7, 8 en 9. Als je dat doet, dan zul je gelukkig zijn.